

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HOÁ HÀ NỘI
KHOA VĂN HOÁ DÂN TỘC THIỂU SỐ

KHOÁ LUẬN TỐT NGHIỆP

ĐỀ TÀI:

**XÂY DỰNG GIA ĐÌNH VĂN
HOÁ CỦA DÂN TỘC SÁN DÌU Ở THỊ XÃ CẨM PHẢ,
TỈNH QUẢNG NINH HIỆN NAY.**

Giảng viên hướng dẫn : PGS.TS Phan Văn Tú
Sinh viên thực hiện : Nguyễn Thị Hồng Tươi
Lớp : VHDT- 11A

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành được Khóa luận tốt nghiệp này, sinh viên đã nhận được sự giúp đỡ nhiệt tình của các thầy cô giáo, các cơ quan ban ngành Thị xã Cẩm Phả và bạn bè cùng lớp.

Nhân dịp báo cáo Khóa luận, sinh viên xin được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới PGS. TS Phan Văn Tú - giảng viên hướng dẫn đã nhiệt tình giúp đỡ chỉ bảo để khóa luận của sinh viên được hoàn thành.

Sinh viên xin cảm ơn Huyện ủy, UBND thị xã Cẩm Phả, các ban ngành và UBND các phường xã và bà con nhân dân thị xã và đặc biệt chân thành chân thành cảm ơn Phòng Văn hóa và Thông tin Thị xã Cẩm Phả đã cung cấp những tài liệu quý giá thiết thực cho sinh viên, phòng đã tạo điều kiện cho sinh viên được đi thực tế tại cơ sở để có tư liệu thực tế cho bài khóa luận.

Cũng nhân đây, sinh viên xin được bày tỏ lòng biết ơn đến các thầy giáo, cô giáo trong khoa Văn hóa Dân tộc thiểu số, trường Đại học Văn hóa Hà Nội cùng toàn thể các bạn sinh viên lớp Văn hóa Dân tộc 11A đã giúp đỡ sinh viên hoàn thành tốt khóa luận.

Bài viết của sinh viên tuy đã có nhiều cố gắng nhưng không thể tránh khỏi những thiếu sót. Rất mong được các thầy cô và các bạn đóng góp ý kiến và bổ sung thêm để bài viết của sinh viên đầy đủ hơn. Một lần nữa, sinh viên xin chân thành cảm ơn.

Sinh viên

Nguyễn Thị Hồng Tươi

Mục Lục

	Trang
MỞ ĐẦU	1
Chương 1 Cơ sở lý luận về xây dựng gia đình văn hóa	5
1.1 Quan điểm của Đảng và Nhà nước về xây dựng gia đình văn hoá.....	5
1.2. Quan điểm về văn hoá gia đình và gia đình văn hoá.....	8
1.2.1. Khái niệm gia đình.....	8
1.2.2. Văn hoá gia đình.....	9
1.2.3. Gia đình văn hoá.....	11
1.3. Mục đích của cuộc vận động xây dựng gia đình văn hoá.....	12
1.4. Những tiêu chí cơ bản để công nhận Gia đình văn hoá.....	13
1.5. Sự cần thiết phải xây dựng gia đình văn hoá.....	15
Chương 2: Thực trạng xây dựng gia đình văn hóa của người Sán Dìu ở thị xã Cẩm Phả hiện nay	17
<i>2.1. Vài nét về điều kiện tự nhiên, dân cư, kinh tế, văn hóa xã hội thị xã Cẩm Phả, tỉnh Quảng Ninh</i>	17
2.1.1. Địa lý tự nhiên.....	17
2.1.2. Dân cư và sự phân bố.....	17
2.1.3. Đặc điểm kinh tế.....	18
2.1.4. Đặc điểm văn hóa- xã hội.....	19
<i>2.2 Khái quát về người Sán Dìu ở thị xã Cẩm Phả, tỉnh Quảng Ninh</i>	20
2.2.1. Nguồn gốc của người Sán Dìu ở thị xã Cẩm Phả, tỉnh Quảng Ninh.....	20
2.2.2. Đặc điểm về văn hóa - xã hội của người Sán Dìu ở thị xã Cẩm Phả.....	21
<i>2.3. Gia đình truyền thống của người Sán Dìu ở thị xã Cẩm Phả,</i>	

<i>tỉnh Quảng Ninh</i>	32
2.3.1 Gia đình.....	32
2.3.2 Dòng họ.....	34
2.4. Vài nét về phong trào xây dựng Gia đình văn hóa hiện nay ở thị xã Cẩm Phả, tỉnh Quảng Ninh	35
2.5 Xây dựng gia đình văn hóa hiện nay của người Sán Dìu ở thị xã Cẩm Phả	39
2.5.1. Nhận thức về xây dựng gia đình văn hóa của người Sán Dìu.....	39
2.5.2 Công tác chỉ đạo xây dựng gia đình văn hóa.....	40
2.5.3 Tiêu chí để công nhận gia đình văn hóa của người Sán Dìu.....	43
2.5.4 Quá trình thực hiện xây dựng gia đình văn hóa của người Sán Dìu.....	46
2.5.5 Kết quả phong trào xây dựng gia đình văn hóa của dân tộc Sán Dìu và một số phong trào khác ở thị xã Cẩm Phả.....	48
2.5.5.1 <i>Kết quả phong trào xây dựng gia đình văn hóa của dân tộc Sán Dìu</i>	48
2.5.5.2. <i>Kết quả một số phong trào khác</i>	50
2.5.6 Những tồn tại và hạn chế trong phong trào xây dựng Gia đình văn hóa hiện nay của người Sán Dìu ở thị xã Cẩm phả, tỉnh Quảng Ninh.....	51
Chương 3: Những phương hướng và giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả của phong trào xây dựng gia đình văn hóa của dân tộc Sán Dìu ở thị xã Cẩm Phả, tỉnh Quảng Ninh hiện nay và tương lai	53
3.1 Bài học kinh nghiệm rút ra từ quá trình xây dựng gia đình văn hóa của người Sán Dìu ở thị xã Cẩm Phả	53
3.2 Những phương hướng và giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả phong trào xây dựng gia đình văn hóa của người Sán Dìu ở thị xã Cẩm Phả	55

3.2.1	Phương hướng, mục tiêu và nhiệm vụ.....	55
3.2.2	Một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả xây dựng gia đình văn hóa của dân tộc Sán Dìu ở thị xã Cẩm Phả.....	59
3.3	<i>Kiến nghị</i>	61

KẾT LUẬN.....

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

DANH SÁCH NGƯỜI CUNG CẤP THÔNG TIN

PHỤ LỤC

Mở đầu

1. Lý do chọn đề tài.

Gia đình là nơi duy trì nòi giống của con người, là cái nôi nuôi dưỡng và hoàn thiện thể chất và tinh thần, chuẩn bị hành trang cho mỗi cá nhân hoà nhập vào cộng đồng xã hội. Gia đình còn là đơn vị xã hội của nền Văn hoá dân tộc - nơi diễn ra sự hình thành sáng tạo, lưu giữ và trao truyền văn hoá từ thế hệ này sang thế hệ khác.

Cho đến nay, vấn đề gia đình đã được các nhà nghiên cứu tiếp cận ở nhiều góc độ khoa học: Tâm lý học, xã hội học, dân tộc học và đã cho ra nhiều công trình nghiên cứu đạt kết quả cao. Riêng vấn đề xây dựng gia đình văn hoá cũng đã một số đề tài nghiên cứu nhưng chỉ chú ý đến một số vùng phát triển và còn chung chung.

Xây dựng gia đình văn hoá là một việc cần thiết, phù hợp với chủ trương của Đảng, Nhà nước và là nguyện vọng của nhân dân về phát triển nông thôn, miền núi. Việc xây dựng gia đình văn hoá đã góp phần đáp ứng nhu cầu phát triển văn hoá của nhân dân, phù hợp với cơ chế tổ chức quản lý kinh tế xã hội đối với vùng đồng bào dân tộc thiểu số.

Dân tộc Sán Dìu ở thị xã Cẩm Phả, tỉnh Quảng Ninh là một trong các dân tộc cư trú tại thị xã Cẩm Phả, là một trong năm ba dân tộc thiểu số ở Việt Nam. Xây dựng gia đình văn hoá là phong trào đã được phát động đến tất cả các dân tộc ở thị xã Cẩm Phả.

Xây dựng gia đình văn hoá là nhằm góp phần tạo ra các đơn vị có đời sống văn hoá tinh thần phong phú lành mạnh, đáp ứng nhu cầu văn hoá đa dạng và không ngừng phát triển của đồng bào Sán Dìu ở thị xã Cẩm Phả, nâng cao tính tự quản của gia đình trong công cuộc xây dựng nếp sống văn minh.

Cùng với các dân tộc khác ở thị xã Cẩm Phả, dân tộc Sán Dìu đã và đang tiếp tục thực hiện phong trào “Xây dựng gia đình văn hoá”. Để hiểu hơn về thực trạng xây dựng gia đình văn hoá của đồng bào dân tộc Sán Dìu, sinh viên nhận thấy nghiên cứu vấn đề xây dựng gia đình văn hoá của dân tộc Sán Dìu là rất cần thiết trong giai đoạn hiện nay.

Chính vì các lý do trên, sinh viên đã chọn tên đề tài cho Khóa luận tốt nghiệp của mình là “**Xây dựng gia đình văn hoá của dân tộc Sán Dìu ở thị xã Cẩm Phả hiện nay**”.

2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề.

Xây dựng gia đình văn hoá là vấn đề được toàn Đảng, toàn dân quan tâm và cũng là một đề tài được nhiều nhà nghiên cứu quan tâm. Một số sinh viên của trường Đại học Văn hoá Hà Nội cũng đã lấy làm đề tài cho khoá luận của mình, ví dụ như: Đề tài “*Tìm hiểu vấn đề xây dựng gia đình văn hoá ở vùng đồng bào Stieng huyện Bình Long, tỉnh Quảng Bình*” của Điều Huỳnh Sang và một số sinh viên khác.

Nhưng ở thị xã Cẩm Phả tỉnh Quảng Ninh thì đây là công trình đầu tiên nghiên cứu về việc xây dựng gia đình văn hoá của dân tộc Sán Dìu trong giai đoạn hiện nay.

3. Mục đích nghiên cứu.

Với đề tài “**Xây dựng gia đình văn hoá của dân tộc Sán Dìu ở thị xã Cẩm Phả hiện nay**”, sinh viên muốn tìm hiểu và đánh giá thực trạng xây dựng gia đình văn hoá của dân tộc Sán Dìu ở thị xã Cẩm Phả, tỉnh Quảng Ninh và đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả của phong trào, kiến nghị phương hướng để nâng cao chất lượng xây dựng gia đình văn hoá trong tương lai.

4. Đối tượng nghiên cứu.

Đối tượng nghiên cứu của đề tài là xây dựng gia đình văn hoá của dân tộc Sán Dìu ở thị xã Cẩm Phả tỉnh Quảng Ninh.

5. Phạm vi nghiên cứu.

Đề tài nghiên cứu thực trạng phong trào xây dựng gia đình văn hoá của dân tộc Sán Dìu trong nội thị thị xã Cẩm Phả, tỉnh Quảng Ninh.

6. Phương pháp nghiên cứu.

Đề tài đã sử dụng các phương pháp thu thập và xử lý tư liệu: Phương pháp thu thập tư liệu là phương pháp khảo sát thực địa, điền dã tận cơ sở....

Phương pháp xử lý tư liệu bao gồm các phương pháp: phân loại, miêu tả thống kê, phân tích tổng hợp và phương pháp liên ngành dân tộc học, văn hoá học.

7. Đóng góp của đề tài.

Khoá luận Tốt nghiệp với đề tài “ **Xây dựng gia đình văn hoá của dân tộc Sán Dìu ở thị xã Cẩm Phả, tỉnh Quảng Ninh**” sẽ góp một phần tư liệu về việc xây dựng gia đình văn hoá ở vùng đồng bào dân tộc Sán Dìu nói riêng và xây dựng đời sống văn hoá cơ sở ở vùng đồng bào dân tộc thiểu số ở nước ta. Đồng thời qua đề tài này sinh viên muốn được đóng góp một phần tài liệu thực tế về xây dựng gia đình của dân tộc Sán Dìu vào công cuộc xây dựng gia đình văn hoá, xây dựng đời sống văn hoá của thị xã Cẩm Phả hiện nay.

8. Bố cục của khoá luận.

Mở đầu;

Chương 1: Cơ sở lý luận về xây dựng gia đình văn hoá;

Chương 2: Thực trạng xây dựng gia đình văn hoá của dân tộc Sán Dìu ở thị xã Cẩm Phả, tỉnh Quảng Ninh hiện nay;

Chương 3: Những phương hướng và giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả của phong trào xây dựng gia đình văn hoá của dân tộc Sán Dìu ở thị xã Cẩm Phả, tỉnh Quảng Ninh hiện nay và tương lai;

Kết luận;

Danh mục tài liệu tham khảo;

Danh sách người cung cấp tư liệu;

Phụ lục.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban chỉ đạo Toàn dân đoàn kết xây dựng Đời sống văn hóa (2006). *Văn bản chỉ đạo hướng dẫn phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa*, Hà Nội.
2. *Báo cáo Tổng kết 5 năm thực hiện Phong trào xây dựng Gia đình Văn hóa (2001- 2006) của Phòng Văn hóa - Thông tin Thị xã Cẩm Phả.*
3. *Báo cáo Tổng kết 5 năm thực hiện Phong trào xây dựng Gia đình Văn hóa (2001- 2006) của UBND phường Quang Hanh.*
4. *Báo cáo đề dẫn điều chỉnh, bổ sung quy hoạch tổng thể phát triển kinh tế xã hội thị xã Cẩm Phả đến năm 2010 và định hướng 2020.*
5. Bộ VH,TT&DL, Cục Văn hoá cơ sở (2008). *Văn bản của Đảng và Nhà nước về nếp sống văn hoá*, Hà Nội.
6. Cục văn hoá cơ sở thuộc Bộ VH- TT(1999). *Hỏi đáp về xây dựng làng văn hoá, gia đình văn hoá, nếp sống văn hoá, tổ chức và quản lý lễ hội truyền thống*. NXB CTQG- Hà Nội.
7. Đảng Cộng Sản Việt Nam(1987). *Văn kiện ĐHĐB toàn quốc lần thứ VI*. NXB Sự thật – Hà Nội.
8. Đảng Cộng Sản Việt Nam (1991). *Văn kiện ĐHĐB toàn quốc lần thứ VII*. XNB Sự thật – Hà Nội.
9. Đảng Cộng Sản Việt Nam (1996). *Văn kiện ĐHĐB toàn quốc lần thứ VIII*. XNB Sự thật – Hà Nội.
10. Đảng Cộng Sản Việt Nam(2001). *Văn kiện ĐHĐB toàn quốc lần thứ IX*. NXB Sự thật - Hà Nội.
- 11.Đào Duy Anh (1992). *Việt Nam Văn hóa sử cương*. NXB Thành phố Hồ Chí Minh – TP.HCM.

12. Hoàng Nam (1998). *Văn hóa tộc người*, NXB VHDT – Hà Nội.
13. Huỳnh Thị Duy (1999). *Từ điển văn hóa gia đình*. NXB VH TT – Hà Nội.
14. Hoàng Thị Nga (2005). *Để có một gia đình văn hóa*. NXB LĐ- XH, Hà Nội.
15. Hoàng Phê (chủ biên). *Từ điển tiếng Việt*. NXB KHXH, H 1998.
16. Khóa luận tốt nghiệp (2004). *Lễ cưới của dân tộc Sán Dìu ở thị xã Cẩm Phả, tỉnh Quảng Ninh*. Trịnh Thị Bích Nga (Khoa QL VH, trường ĐHVH Hà Nội).
17. Lê Ngọc Văn (1998). *Gia đình văn hóa với chức năng xã hội học*, NXB Giáo Dục – Hà Nội.
18. Lê Thi, *Vài suy nghĩ về Văn hóa gia đình và Gia đình văn hóa*, Tạp chí Gia đình ngày nay, số 19- 1997.
19. Ma Khánh Bằng (1983). *Người Sán Dìu ở Việt Nam*, NXB KHXH – Hà Nội.
20. Ma Khánh Bằng, *Vài nét về dân tộc Sán Dìu*, Thông báo Dân tộc học, số 3.1997.
21. Mac – Angghen (1962). *Hệ tư tưởng Đức*. NXB Sự thật – Hà Nội.
22. Mai Huy Bích (1987). *Lối sống gia đình ngày nay*, NXB Phụ nữ - Hà Nội.
23. Ngô Công Hoàn (1993). *Tâm lý học gia đình*, Trường Đại học Sư phạm 1 biên soạn, Hà Nội.
24. Ngô Đức Thịnh, *Văn hóa vùng và phân vùng văn hóa ở Việt Nam*, NXB KHXH
25. Nguyễn Khắc Tụng, *Máy ghi chép về người Sán Dìu*, Tạp chí Dân tộc học, số 37. 1959

26. Nguyễn Quốc Tuấn (1995). *Tìm hiểu các quy định pháp luật về hôn nhân và gia đình*. NXB TP HCM – TP.HCM.
27. Nguyễn Thị Quế Loan (2008). *Tập quán ăn uống của người Sán Dìu ở Thái Nguyên*. Luận án tiến sĩ sử học. Viện KHXH – Hà Nội.
28. Nguyễn Văn Hy (1995). *Mấy vấn đề xây dựng đời sống văn hóa cơ sở hiện nay*. NXB Văn hóa Hà nội.
29. Ngô Văn Trụ, Nguyễn Xuân Cần (1997). *Dân tộc Sán Dìu ở Bắc Giang*, NXB VHDT – Hà Nội.
30. Tỉnh ủy, UBND tỉnh Quảng Ninh (GS. Nguyễn Hồng Phong, GS. Vũ Khiêu chủ biên), *Địa chí Quảng Ninh tập 1,2,3*.
31. Vũ Ngọc Khánh (1997). *Văn hóa gia đình Việt Nam*, NXB VHDT – Hà Nội.
32. *Xây dựng gia đình văn hóa mới (Kinh nghiệm công tác vận động phụ nữ)*, NXB Phụ nữ, H.1978.